

Ahmet Murat Özel

Avarelik görgüsü

» Anlayışına göre bir üniversite, öğrencilerine dersler ve müfredat, diploma ve ümit kadar avarelik hakkında bir görgü, bir terbiye, bir zenginlik de vadedmelidir. Öğrencilerini mensup oldukları eğitim programından olduğu kadar, yönetmeyi bildikleri, bilgilerine oylum ve revnak kazandıracak bir avarelik görgüsünden de mezun etmelidir.

Hemen biraz açalım: Şayet bir öğrenci eğitim çağlarında bu avarelik görgüsünü edinmemişse, vaktini ziyan etme alışkanlığını edinmiş demektir. Biraz garip kaçıyor farkındayım ama şunu demek istiyorum: İstikameti, siyaseti ve kendine dönük bir bilinci olan avarelik, vakti boşa harcamaktan alkoyan bir şeydir.

Lisede toy bir okuryazarken, Murat Belge'nin bir denemesinde tesadüf ettiğim bir okuma tercihi, benim de kitap okuma alışkanlığımı etkilemişti. Yoğun teorik okumalarından bir kaçamak yapmak istediğinde yine kitaba ama bu kez polisiye kitaplarına yöneldiğini söylüyordu. Ve böylece içerdiği özel matematiği, sahadan verdiği psikoloji dersi ve hukuku tartışma biçimiyle polisiyenin kendisi, teorik donanıma sahip bir okur için bizzat teorik müfredatı derinleştiren bir laboratuvar imkânına kavuşuyordu.

Son cümledeki "teorik donanıma sahip bir okur" ifadeleri, benim bu yazıdaki gardımı oluşturuyor. Çünkü ben, o donanıma sahip olmayanın, aynı polisiyeleri, aynı Beyoğlu gezmelerini, aynı Wagner konserlerini, aynı Kara Orman yürüyüşlerini, kendi donanımına teyelleme imkânı bulamayacağını, muhtevalı bir avarelik yaratamayacağını da söylemek istiyorum.

Ahmet Hamdi Tanpınar, Narmanlı Han'da ikamet ederken, İstiklal Caddesi üzerindeki bu adrese yine bu caddeyi kullanarak gidip geliyordu. Tanpınar'ın bu avarelik caddesini, bu piyasa yapma yolunu temaşa, alımlama ve tartışma biçimi, aynı yolun milyonlarca öteki yolcusundan farklılaşıyor, hususileşiyor ve Huzur'un yazarının müstesna bakışını yontuyorsa, bunun sebebi sahip olduğu o teorik donanımdı.

Osmanlı maliye tarihi alanında eşine az rastlanır bir müktesebata sahip olan Mehmet Genç hoca bir konuşmasında, kimi zor teorik konuları zihninde oturtmak ve

tartışmak için saatlerce Wagner dinlediğini anlatmıştı. Demek ki neymiş: Birini koltuğuna oturmuş saatlerce müzik dinlerken gözlemleyip, kendisinin teorik bir çabıyla değil, avarelikle iştigal ettiğini tespit etmeye yeltendiğimizde, dinleyenin Mehmet Genç olup olmadığına bakmamız gerekmekte. Ya da kunt yüzü, enikonu hantal bedeniy-le Kara Orman'da saatlerce yürüyen bir Heidegger'in veya Walden Gölü çevresinde biteviye turlar atan, yaban mersini atıştırıp, kurbağa seyreden bir Thoreau'nun bu yaptıklarını vakti ziyan etmek olarak adlandırmak mümkün mü? Bedenlerini gezdirerek ya da tersine durgunlaştırarak zihinlerini havalandırmaya her başvuruşlarında, bunun onların zihinlerindeki durulma ve mayalanma sürecinin gerçekleştiği bir evre, belki de teorik çaba bakımından da en yoğun evre olduğunu söylemek bile mümkündür.

Kütüphane, çalışma masası, amfi çok kıymetli vasatlardır. Eğitimin esasını buralar oluşturur. Kitap, laboratuvar, ders; olmazsa, olmazdır. Bunların değerini tartışmak bile abestir. Ama bu imkânlar ve vasatların tamamına, bir avarelik görgüsü de eşlik etmelidir, demek istiyorum. Oralarda edinilmiş teorik müktesebatı doyma noktalarına kadar taşıdığımızda, bedeninin de zihninde ihtiyaç duyacağı kaçış planları olacaktır. Eğer biz bize katkıda bulunacak bir avarelik görgüsünü edinebilirsek, bu kaçışlar, teorik olanı heba eden değil, besleyen imkânlara dönüşecektir.

Çünkü okuma ve öğrenmeyle akla ilk gelen biçimde (yani masada, sınıfta vb) meşguliyetin dışında kalan zamanları, ilham veren gezmeyle, yaratıcı uğraşıyla, doğru zamanda doğru sohbet halkasının içinde bulunmakla zenginleştirdiğimiz takdirde, bu zamanlar da o süreçlere dâhil edilmiş olacaktır.

İstanbul'un geçen yüzyılının kültür mahfillerini incelemek bize, çay içip gevezelik yapıyor görünen o zevatın, Küllük'te, Baylan'da ya da Marmara Kiraathanesinde okul dışındaki bir sivil okulu nasıl inşa ettiklerini, nice deve dişi gibi mühim şahsiyetin o kahvehanelerden mezun olduğunu gösterecektir.